

UZASADNIENIE do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 15 marca 2022 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000
Lasy Dolhobyczowskie PLH060103

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, 1718, z 2022 r. poz. 84) sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 sporządza plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat.

Zgodnie z art. 28 ust. 5 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty.

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikacje istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i roślin i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a. ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b. monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c. uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowania ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województwa oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru (art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody).

Tryb sporządzania projektu planu i zakres prac na potrzeby sporządzenia projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 186, z 2012 r. poz. 506, z 2017 r. poz. 2310).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzeniem tego projektu oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373, 2389),

w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 3 i ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 został wyznaczony w związku z wypełnianiem zobowiązań Polski wynikających z DYREKTYWY RADY 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.U.E.L.206/7 z dnia 22 lipca 1992 r.) i zatwierdzony jako obszar o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) w 2011 r. Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2010) 9669) (Dz.U.U.E.L.2011.33.52 z dnia 2 lutego 2011 r.). Obecnie status prawny obszaru określa Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2021/161 z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia piętnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny – (notyfikowana jako dokument nr C(2022) 854) Dz. U. UE L 2022.39.14 z dnia 21 lutego 2022 r.

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty – Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Lasy Dołhobyczowskie PLH060103 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, 1718, z 2022 r. poz. 84) oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 186, z 2012 r. poz. 506, z 2017 r. poz. 2310).

Obszar Natura 2000 Lasy Dołhobyczowskie PLH060103 położony jest w województwie lubelskim, w powiecie hrubieszowskim, na terenie gmin Mircze i Dołhobyczów. Ostoja ma powierzchnię 472,88 ha i położona jest na płaskim terenie w Kotlinie Hrubieszowskiej, tylko jej niewielki fragment leży na Grzędzie Sokalskiej. Obszar składa się z 3 części (lasy: Dołhodeby, Zabłocie i część uroczyska Witków), w skład których wchodzi głównie lasy liściaste (ok. 57%) i mieszane (ok. 41%). Obszar sąsiaduje z gruntami ornymi i niewielkimi powierzchniami łąk. Znaczną powierzchnię lasów (88% powierzchni obszaru) zajmują dobrze zachowane grądy. W składzie tych siedlisk duży jest udział dębu bezszypułkowego. Luki w drzewostanie, obrzeża dróg leśnych i brzegi lasów zajmują niewielkie płyty świetlistej dąbrowy. Miejsca wilgotne, związane z wodami, pokrywają łągi olszowo-jesionowe (ok. 10% powierzchni).

Ostoja leży w granicach Dołhobyczowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i wchodzi w skład korytarza ekologicznego Dolina środkowego Bugu GKW-4A, który odgrywa ważną rolę w migracji zwierząt oraz dla zachowania spójności siedlisk przyrodniczych w sieci Natura 2000. Lasy Dołhobyczowskie mają także znaczenie dla ochrony ptaków. Wchodzi one w skład terenów żerowiskowych bociana czarnego; w ich granicach znajduje się strefa ochrony orlika krzykliwego.

Większa część obszaru (pow. 397,87 ha, w tym 7,5 ha pow. nieleśnej) należy do Skarbu Państwa i jest zarządzana przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Mircze, część lasów należy do osób prywatnych. Na terenach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe po zatwierdzeniu przez Ministra Środowiska będzie obowiązywać Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Mircze na lata 2019-2028. Projekt ten nie uwzględnia zakresu PZO, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (dokumentacja sieci Natura 2000, zawierająca zakres zgodny ze stosowanymi decyzjami wykonawczymi Komisji Europejskiej) obszar Natura 2000 Lasy Dołhobyczowskie PLH060103 został wyznaczony dla ochrony następujących siedlisk przyrodniczych:

- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki ekstensywnie użytkowane (*Arrhenatherion*)
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródliskowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*).

Kody zostały zaczerpnięte z portalu Eionet będącego oficjalnym partnerem Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal.

Założeniem do opracowania planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz.U.UE.L92.206.7, Dz.U.UE-sp.15-2-102 ze zm.).

Plan zadań ochronnych został opracowany w ramach projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” POIS.02.04.00-00-0193/16, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

W ramach prac nad projektem planu została sporządzona dokumentacja planu zadań ochronnych, której wykonawcą była firma Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Lublinie. Wyniki prac eksperckich posłużyły do przygotowania niniejszego zarządzenia.

Przedmiotowy plan zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został sporządzony dla całego obszaru Natura 2000 Lasy Dołhobyczowskie PHL060103, gdyż nie stwierdzono okoliczności, o których mowa w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody:

- 1) dla obszaru, ani jego części nie ustanowiono planu ochrony,
- 2) na terenie obszaru nie znajduje się park narodowy, rezerwat przyrody lub park krajobrazowy, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody,
- 3) na terenie obszaru nie znajduje się park narodowy lub rezerwat przyrody, dla których ustanowiono zadania ochronne uwzględniające zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody,
- 4) obszar nie pokrywa się w całości lub w części z obszarem nadleśnictwa, dla którego ustanowiono plan urządzenia lasu uwzględniający zakres, o którym mowa w ust. 10,
- 5) obszar nie znajduje się na obszarach morskich.

Przebieg granic obszaru w postaci mapy przedstawiono w załączniku nr 2, oraz opisano w załączniku nr 1 w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, tj. układzie współrzędnych, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1247, z 2019 r. poz. 2494).

Jednym z elementów prac związanych z opracowaniem planu zadań ochronnych było zidentyfikowanie zagrożeń istniejących i potencjalnych (załącznik nr 3) mogących oddziaływać negatywnie na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru:

- W stosunku do siedliska 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) i 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny jako zagrożenie istniejące wskazano na problematyczne gatunki rodzime. W wyniku braku użytkowania siedlisko 6410 opanowują gatunki takie jak: śmiałek darniowy *Deschampsia caespitosa*, perz właściwy *Elymus repens*, trzcinnik piaszkowy *Calamagrostis epigejos* i lancetowaty *C. canescens*, wiązówka błotna

Filipendula ulmaria, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, ostrożeń polny *Cirsium arvense*. W przypadku siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalnymamy zagrożenia te odnoszą się do występowania gatunków obcych w drzewostanie: olchy szarej, robinii akacjowej i klonu jesionolistnego oraz występowania barwinka pospolitego *Vinca minor* w postaci płatów o powierzchni kilku metrów kwadratowych.

- Istotnym zagrożeniem istniejącym dla siedliska 6410 jest zaniechanie / brak koszenia i zbyt duże nagromadzenie martwej materii organicznej, zwłaszcza w postaci wojułoku, prowadzi to do ograniczenia kiełkowania roślin naczyniowych typowych dla siedliska.
- Wśród zagrożeń istniejących dla siedliska 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe wymienia się zawleczenie choroby, przenoszenie chorób (chorobowe obumieranie drzew, m.in. jesionu, olszy) oraz abiotyczne procesy naturalne. Długotrwałe zalanie prowadzi do drastycznych zmian w strukturze i funkcjach siedliska przyrodniczego (zabagnienie siedliska).
- Wśród zagrożeń potencjalnych dla siedliska 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) wymienia się uprawę (przekształcanie łąk w pola uprawne), zalesianie (Przeznaczanie gruntów pod zalesienia prowadzi do przekształcenia i zaniku siedliska) oraz modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (zmiana poziomu wód gruntowych prowadzi do przesuszenia lub zabagnienia siedliska).
- Zagrożeniami potencjalnymi dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny mogą być szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną) czy katastrofy naturalne (szkody powodowane przez czynniki abiotyczne: wiatrołomy, okiść, przymrozki).
- W przypadku siedliska 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródłiskowe zagrożeniem potencjalnym są susze i zmniejszenie opadów oraz szkody wyrządzone przez roślinożerców.

Analizując występujące w obszarze zagrożenia oraz ich charakter ustalono następujące cele działań ochronnych (załącznik nr 4):

- Dla siedliska 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) wskazano na zachowanie tego siedliska w granicach obszaru na powierzchni min. 0,35 ha oraz stopniową poprawę wskaźników: procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcji, gatunki charakterystyczne, gatunki dominujące, struktura przestrzenna płatów siedliska, gatunki ekspansywne roślin zielnych, cenne składniki flory, ekspansja krzewów i podrostu drzew, martwa materia organiczna (wojułok) na 100% powierzchni siedliska.
- Dla siedliska 6510 Niżowe i górskie świeże łąki ekstensywnie użytkowane (*Arrhenatherion*) nie określono celów działań ochronnych w związku z brakiem stwierdzenia siedliska przyrodniczego w obszarze.
- W przypadku 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) za istotne cele działań ochronnych uznano:
 - ✓ Zachowanie siedliska w granicach obszaru na powierzchni 415,61 ha.
 - ✓ Zachowanie siedliska w stanie właściwym FV w zakresie wskaźników: Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie, Naturalne odnowienie drzewostanu, Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne), Inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna na 100% powierzchni siedliska.
 - ✓ Zachowanie siedliska w stanie właściwym FV w zakresie wskaźników: Charakterystyczna kombinacja florystyczna, Ekspansywne gatunki rodzime w runie, Struktura pionowa i przestrzenna roślinności, Wiek drzewostanu, Gatunki obce

w drzewostanie na 99% powierzchni siedliska oraz stopniowa poprawa tych wskaźników na pozostałej części.

- ✓ Stopniowa poprawa wskaźnika: Martwe drewno (łącznie zasoby) i Martwe drewno wielkowymiarowe o około 3% na 100% powierzchni siedliska.
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródliskowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) – cel działań ochronnych to:
 - ✓ Zachowanie siedliska w granicach obszaru na powierzchni 1,35 ha.
 - ✓ Zachowanie siedliska w stanie właściwym FV w zakresie wskaźników: Gatunki charakterystyczne, gatunki dominujące, Gatunki obce geograficznie w drzewostanie, Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie, Obce gatunki inwazyjne, Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna, Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie) na 100% powierzchni siedliska.
 - ✓ Stopniowa poprawa wskaźników: Gatunki ekspansywne roślin zielnych, Martwe drewno, Martwe drewno wielkowymiarowe, Naturalność koryta rzecznego, Reżim wodny w tym rytm zalewów, jeśli występują, Wiek drzewostanu, Pionowa struktura roślinności, Naturalne odnowienie drzewostanu na 100% powierzchni siedliska.

Biorąc pod uwagę postawione cele działań ochronnych zaplanowano obligatoryjne i fakultatywne działania ochronne (załącznik nr 5).

A. Działania związane z czynną ochroną:

Dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny będącego przedmiotem ochrony wskazano:

- Poprawa różnorodności strukturalnej i gatunkowej, wprowadzenie gatunków domieszkowych.
- Stopniowa, rozłożona w czasie przebudowa przy zastosowaniu rębni złożonych ze średnim lub długim okresem odnowienia; zabiegi hodowlano-ochronne prowadzące do uzyskania składu gatunkowego dostosowanego do grądu i jego identyfikatorów fitosocjologicznych.
- Umożliwienie wzrostu młodego pokolenia.
- Zabiegi hodowlano – ochronne polegające na odsłanianiu i pielęgnacji nalotów i podrostów gatunków liściastych. Rodzaj i charakter zabiegu dostosowany do fazy rozwojowej drzewostanu.
- Zmniejszenie udziału gatunków obcych w drzewostanie. Należy sukcesywnie usuwać klon jesionolistny, olchę szarą, akację w ramach cięć pielęgnacyjnych i rębnych.
- Zwiększenie udziału martwego drewna poprzez stopniowe pozostawianie martwego drewna (leżącego i stojącego) w drzewostanie do osiągnięcia wskaźnika powyżej 5% zasobności.

Dla siedliska 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe będącego przedmiotem ochrony wskazano:

- Wycięcie drzew i krzewów, usunięcie siewek drzew i krzewów, w celu przywrócenia siedliska do użytkowania i zahamowania sukcesji.

B. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania:

- W stosunku do siedliska 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) zaplanowano działania obligatoryjne polegające na zachowaniu dotychczasowego, otwartego charakteru siedliska. Niedopuszczalne jest zakładanie gruntów ornych, zalesianie, podsiewanie. Zaleca się ekstensywne użytkowanie kośne.
- Jako działania fakultatywne dla siedliska 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) wskazano, aby użytkowanie tego siedliska było zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu

rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW nastawionego na ochronę zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych.

Planowany jest monitoring stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych:

- ✓ Dla siedliska 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) monitoring na stałej powierzchni. Prace należy wykonać jeden raz dwa lata po wykoszeniu.
- ✓ Dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) monitoring oceny skuteczności odnowienia naturalnego dębu na wykonanych powierzchniach oraz oceny stanu siedliska zgodnie z metodyką PMŚ. Monitoring należy wykonać jeden raz w okresie obowiązywania PZO.
- ✓ Dla siedliska 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródłiskowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) ocena stanu siedliska zgodnie z metodyką PMŚ jeden raz w okresie obowiązywania PZO.

Autorzy dokumentacji nie wskazują na konieczność uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony dla siedlisk 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródłiskowe – brak przesłanek. W przypadku 6510 Niżowe i górskie świeże łąki ekstensywnie użytkowane występują wskazania do zweryfikowania przedmiotu ochrony. W trakcie prac inwentaryzacyjnych prowadzonych w latach 2019-2020 na terenie Obszaru Lasy Dołhobyczowskie nie stwierdzono siedliska 6510 Niżowe i górskie świeże łąki ekstensywnie użytkowane (*Arrhenatherion*). Brak jest w obszarze miejsc dogodnych do wykształcenia się siedliska przyrodniczego łąk świeżych. Występujące na terenie obszaru grunty ujęte w ewidencji, jako łąki, są to turzycowiska i zarośla wierzbowe. Autorzy dokumentacji proponują zmienić zapisy w SDF i usunąć to siedlisko z przedmiotów ochrony. Zmiany zapisów SDF miałyby także dotyczyć pozostałych siedlisk w zakresie korekty powierzchni ich występowania.

Analizując dane zawarte w SDF dotyczące powierzchni siedlisk łąk trzęślicowych (42,56 ha) i łąk świeżych (2,36 ha) należy stwierdzić, że w ramach aktualnych granic obszaru potencjalne miejsce gdzie mogłyby występować łąki trzęślicowe zajmuje powierzchnię 12,37 ha (grunty orne, łąki, pastwiska). Ponadto w SDF (4.1. Ogólna charakterystyka obszaru) w powierzchni określona, jako klasa siedliska przyrodniczego N10 łąki wilgotne, łąki świeże wynosi 4,02 ha (0,85% powierzchni obszaru). Podana powierzchnia siedliska łąk musi odnosić się do innych granic obszaru. Najbardziej optymalnym miejscem gdzie mogły być wykazywane łąki to tereny przylegające do kompleksu Zabłocie. Ponadto w kompleksie Dołhodęby część gruntów innej własności w przeszłości należały do Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Dołhobyczowie. W wyniku przemian w latach 90-tych zaniechano użytkowania i nastąpiła sukcesja. Biorąc pod uwagę wyniki najnowszych badań terenowych, które były prowadzone w latach 2019-2020 należy stwierdzić, że rozbieżności wynikające z powierzchni siedlisk przyrodniczych wynikają z tzw. pierwotnego błędu naukowego. Siedliska, 91E0, 6510 i 6410 już na etapie tworzenia obszaru Natura 2000 nie zajmowały powierzchni określonych w pierwszym SDF. Być może ich powierzchnia odnosi się do innych granic projektowanego obszaru. Na podstawie wniosków z dokumentacji odebranej od wykonawcy Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska zamierza złożyć wniosek o zmianę zapisu w Standardowym Formularzu Danych SDF w zakresie uaktualnienia informacji o zajmowanej powierzchni siedlisk w obszarze.

W przedstawionej przez autorów dokumentacji stwierdzono także, że warto dokonać korekty zmiany granic obszaru Natura 2000 Lasy Dołhobyczowskie. Zmiana polega na dostosowaniu przebiegu granic do działek ewidencyjnych. Z obszaru wyłączone zostałyby grunty orne i droga gminna. W opinii wykonawcy a także w porozumieniu z Nadleśnictwem Mircze Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska zamierza złożyć wniosek o zmianę granic obszaru Natura 2000 Lasy Dołhobyczowskie.

Plan zadań ochronnych nie zawiera wskazań do zmian zapisów w dokumentach planistycznych. Sporządzenie planu ochrony dla obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie obwieszczeniem z dnia 15 marca 2019 r., zawiadomił o **przystąpieniu** do opracowywania projektu planu zadań ochronnych dla ww. obszaru Natura 2000 oraz możliwości złożenia uwag i wniosków do założeń przedmiotowego dokumentu.

Do prac nad określeniem działań ochronnych (w zespole roboczym, zwanym Zespołem Lokalnej Współpracy) zostali zaproszeni przedstawiciele podmiotów reprezentujących kluczowe grupy interesu, czyli: administracji publicznej, placówek naukowych, organizacji pozarządowych oraz osób prywatnych, których działalność może być w jakikolwiek sposób powiązana z Obszarem tj.: Urząd Gminy Mircze, Urząd Gminy Dołhobyczów, Starostwo Powiatowe w Hrubieszowie, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie Nadzór Wodny w Hrubieszowie, Nadleśnictwo Mircze, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych Oddział Terenowy w Zamościu, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Lublinie, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Hrubieszowie, Zarząd Okręgu Ligi Ochrony Przyrody w Lublinie, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Lubelski Oddział Regionalny, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, Zarząd Okręgu PZŁ w Zamościu, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie.

W trakcie procesu planistycznego przeprowadzono trzy spotkania dyskusyjne. Spotkanie pierwsze miało miejsce 19 marca 2019 r. w Domu Weselnym w Mirczu. Celem pierwszego spotkania było zapoznanie członków Zespołu z problematyką ochrony przyrody, w tym w obszarach Natura 2000, przybliżenie przedmiotu ochrony w obszarze Natura 2000 PLH060103 Lasy Dołhobyczowskie, procedury procesu planistycznego oraz zasad udziału w procesie planistycznym członków Zespołu Lokalnej Współpracy. Spotkanie bazowało na formule warsztatów. Po przedstawieniu uczestników, przystąpiono do prezentacji multimedialnych. Prezentacje prowadzone były w sposób umożliwiający identyfikację kluczowych grup interesu i problemów oraz dyskusje nad sposobami rozwiązywania zidentyfikowanych problemów. Drugie spotkanie Zespołu miało charakter wizji terenowej w Obszarze i odbyło się w dniu 28 lipca 2020 roku. Celem spotkania było przedstawienie wyników prac nad Planem, ocena stanu przedmiotów ochrony, propozycje zapisów projektu PZO, dyskusja nad propozycjami zapisów w projekcie PZO. Trzecie spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy odbyło się w dniu 11 maja 2021r. przeprowadzonego w charakterze spotkania dyskusyjnego online. Celem spotkania było przedstawienie zapisów w projekcie zarządzenia dla obszaru Natura 2000 Lasy Dołhobyczowskie z możliwością wnoszenia uwag i wniosków do przedstawionych przez pracowników RDOŚ zagrożeń, celów i działań ochronnych. Spotkania odbyły się z udziałem Zespołu Lokalnej Współpracy, biorącego udział w tworzeniu dokumentacji do planu zadań ochronnych.

W trakcie konsultacji z członkami ZLW, wpłynęła uwaga od Kierownika Sekcji Koordynacji Współpracy Wydziału Granicznego NOSG w Chełmie, wskazująca, że część obszaru Lasy Dołhobyczowskie, znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą, konsekwencją czego jest aktywna obecność Straży Granicznej, wykonującej swoje ustawowe obowiązki na danym obszarze. Według RDOŚ, zadania realizowane przez Służbę Graniczną w obrębie obszaru Natura 2000 nie oddziałują negatywnie na przedmioty ochrony w obszarze i nie zagrażają jego spójności.

Obwieszczeniem z dnia 14 czerwca 2021r. znak: WPN.6320.9.7.2021.MPO Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie zawiadomił o **możliwości udziału** społeczeństwa w postępowaniu, poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1,2,3,4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowiska i jego ochronie, udziału

społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373, 2389) i w związku z art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, 1718, z 2022 r. poz. 84).

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu 15 czerwca 2021 r. Obwieszczenie zostało również wywieszane na tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie w dniach 14.06.2021 r. – 07.07.2021 r., oraz Urzędu Gminy Mirce w dniach 14.06.2021 r. - 07.07.2021 r. i Gminy Dołhobyczów w dniach 15.06.2021 r. - 08.07.2021 r.

Podmioty zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Wpłynęły następujące uwagi i wnioski:

Instytucja/osoba zgłaszająca uwagę	Przedmiot/Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
Nadleśnictwo Mirce	Dot. zapisów zwiększenia wskaźnika martwego drewna i martwego drewna wielkowymiarowego. Uwaga Nadleśnictwa Mirce: „Zgodnie z metodyką inwentaryzacji lasu nie prowadzi się inwentaryzacji drewna martwego i martwego drewna wielkowymiarowego, prowadzona jest natomiast inwentaryzacja w zakresie drewna stojącego i leżącego. Należałoby dostosować zapis do zapisów z PUL. Ponadto dla Nadleśnictwa Mirce na lata 2019-2028 inwentaryzacja drewna martwego (stojącego i leżącego) wykazała średni procent udziału drewna martwego w stosunku do grubizny ogółem w wysokości 3,82%. Wskaźnik ten został ustalony dla całego nadleśnictwa i nie jest możliwe ustalenie jego wartości w rozbiciu na poszczególne wydzielania, jednak w oparciu o znajomość lasu stwierdzamy, że wskaźniki udziału drewna martwego w wysokości odpowiednio 3% i 5% są osiągnięte dla obszarów leśnych, dla których opracowano PZO.	Uwagi nie uwzględniono. Dokonana ocena parametrów siedliska 9170 przeprowadzona została zgodnie z metodyką monitoringu siedlisk opracowaną w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS). Metodyka szczegółowo określa wskaźniki siedliska ora sposób ich waloryzacji. Karty obserwacji wskazują, że ocena wskaźników: Martwe drewno (łącznie zasoby) i Martwe drewno wielkowymiarowe, wynosi U1 I U2. Plan zadań ochronnych ma na celu wskazanie działań ochronnych, które mają podnieść, utrzymać lub poprawić obecną ocenę wskaźnika. Ponieważ ocena FV dla ww. wskaźników

		<p>nie jest możliwa do osiągnięcia w obecnym cyklu PZO zaproponowano jego stopniową poprawę o 3%, co umożliwi podniesienie oceny z U2 na U1 na większości płatów siedliska 9170. Metodyka ta jest zastosowana do wszystkich wskaźników, dlatego nie ma możliwości zmiany oceny wskaźników zgodnie z zapisami PUL.</p>
<p>Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska</p>	<p>Dot. zał. Nr 4 cel działań ochronnych dla przedmiotu ochrony 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) utrzymanie otwartego charakteru, poprzez powstrzymanie sukcesji wtórnej. Uwaga GDOŚ: „Cele ochrony obszaru, formułowane dla poszczególnych przedmiotów ochrony, powinny być nie tylko jakościowe, ale także ilościowe, a więc mierzalne, najlepiej związane z utrzymaniem bądź poprawą określonej wartości konkretnego parametru lub wskaźnika stanu zachowania. Takie, szczegółowe formułowanie celów umożliwia zarówno ocenę osiągnięcia założonych celów ochrony danego obszaru Natura 2000”</p> <p>Dot. Zał nr 5 dla siedliska 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>) Uwaga GDOŚ: „wskazano właściciela gruntów jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań ochronnych. Należy jednak zauważyć, że zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Klimatu i Środowiska, nie można nakładać obowiązków na właścicieli prywatnych bez</p>	<p>Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapis na: „Stopniowa poprawa wskaźników: procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcje, gatunki charakterystyczne, gatunki dominujące, struktura przestrzenna płatów siedliska, gatunki ekspansywne roślin zielnych, cenne składniki flory, ekspansja krzewów i podrostu drzew, martwa materia organiczna (wojłok) na 100% powierzchni siedliska.”</p> <p>Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapis na: „Właściciele gruntów w porozumieniu organem sprawującym nadzór nad obszarem (RDOŚ w Lublinie)” oraz „Nadleśnictwo Mircze</p>

	odpowiednich zapisów, np. o porozumieniu z regionalną dyrekcją ochrony środowiska.”	w porozumieniu organem sprawującym nadzór nad obszarem (RDOŚ w Lublinie)”
--	---	---

W trybie samokontroli, zgodnie ze wskazaniem Komisji Europejskiej oraz Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, uszczegółowiono cele działań ochronnych (załącznik nr 4). Cele ochrony określano dla każdego ze wskaźników stanu ochrony siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe oraz 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródłiskowe, zawartych w metodyce monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody i raportów, o których mowa w art. 38 tej ustawy.

Regionalna Rada Ochrony Przyrody, na podstawie art. 91 ust.3 pkt. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zaopiniowała Uchwałę nr 1/2021 z dnia 14 października 2021r., projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Lasy Dołhobyczowskie.

Projekt zarządzenia został uzgodniony na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2022 r. poz. 135) przez Wojewodę Lubelskiego pismem z dnia 12 listopada 2021 r., znak PN-I.0521.20.2021.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana, m.in. ze środków budżetu państwa w tym w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie w okresie 10 lat zostanie pokryty przez Nadleśnictwo Mircze w ramach działalności własnej. Koszt działań z zakresu monitoringu stanu ochrony siedlisk szacunkowo wyniesie około 13 tys. zł. Natomiast uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowania ich ochrony szacunkowo wyniesie około 12 tys. zł. Koszty realizacji działań przewidzianych w planie będą pokrywane z funduszy celowych pozyskanych przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Lublinie.

Niniejszy akt normatywny nie zawiera zapisów mogących skutkować wpływem na rynek pracy, nie wpływa na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, nie wpływa także na sytuację i rozwój regionalny.